



# Omzien

Liturgie voor  
de Stille Week

**Behorende bij de  
veertigdagenkalender  
van Tearfund.**

tearfund

# Inhoud

<b>Inleiding</b>	<b>3</b>
<b>Liefde als de grootste overgave</b>	<b>4</b>
<b>Een moment om door de grond te zakken</b>	<b>7</b>
<b>Een God die anders is</b>	<b>10</b>
<b>Als een schaap dat naar de slacht wordt geleid</b>	<b>13</b>
<b>Goede Vrijdag</b>	<b>15</b>



# Inleiding

## Liturgie voor de Stille Week

Steeds meer kerken stellen tijdens de laatste week voor Pasen hun kerkgebouw open voor een korte dagelijkse viering. Met onderstaande opzet kun je daar op een eenvoudige manier invulling aan geven.

Deze liturgie bevat inhoud voor vijf momenten in de Stille Week, opgebouwd met behulp van de tekst die ook tijdens de laatste week van de veertigdagenkalender van Tearfund wordt gelezen. De volgorde van de liturgie komt niet overeen met de volgorde van de veertigdagenkalender.

Aan de hand van hoofdstuk 17 tot en met 19 uit het evangelie van Johannes lees je over de laatste dagen van Jezus. Iedere dag is er een praktische invulling en op donderdag is er ruimte om het avondmaal te vieren. Iedere viering duurt ongeveer drie kwartier tot een uur.

We wensen je veel zegen toe in deze bijzondere week voor Pasen!

**Mira de Boer**

Maandag 14 april

# Liefde als de grootste overgave

*De tekst is gebaseerd op de tekst van dag 37 uit de veertigdagenkalender,  
geschreven door Thelma Schoon.*

## BENODIGDHEDEN

Groot vel papier of een kruis, post-its

## WELKOM

Heet iedereen welkom en leg uit wat de viering vandaag inhoudt.

## GEBED

Start de viering met het aansteken van een kaars en een kort gebed.

## ZINGEN

Zing samen enkele liederen.

## LEZEN

Lees Johannes 17.

‘Ik heb jullie liefgehad, zoals de Vader mij heeft liefgehad.

Blijf in mijn liefde’, zei Jezus.

**JOHANNES 15:9**

## OVERDENKING

Dit is de Stille Week, of ook wel Lijdensweek genoemd. Het Johannesevangelie beschrijft deze laatste dagen uitvoerig. Het neemt bijna de helft van het boek in beslag en begint al aan het einde van hoofdstuk 11 met de zalving door Maria, de intocht in Jeruzalem, de voetwassing, de gesprekken tijdens de Pesachviering met als afsluiting het prachtige gebed uit Johannes 17 dat net is gelezen. Daarna wordt Jezus gevangengenomen. Deze week gaan we een aantal van deze gebeurtenissen met elkaar tijdens de vieringen lezen en overdenken. Natuurlijk kun je thuis de tussenliggende stukken nog verder lezen.

Het is in deze Stille Week, terwijl Jezus wist dat het einde naderde, dat Hij Zijn discipelen voorbereidde op Zijn dood. Het is ook de week waarin het lijden van Jezus op verschillende manieren zichtbaar wordt. Onder andere door de plannen van de Farizeeërs en de Schriftgeleerden om Hem gevangen te nemen. Maar ook door de gesprekken met de discipelen waarin het onbegrip pijnlijk duidelijk wordt. En natuurlijk het fysieke lijden dat ontstond door de gevangenneming, de martelingen en het aan het kruis genageld worden.

Johannes schrijft meerdere keren dat het lijden Jezus niet overkwam, maar dat Hij zichzelf gaf als een offer voor ons uit liefde.

Degenen die de kalender van Tearfund volgen, hebben vaak gelezen uit het boek Leviticus waarin de rituelen rondom het offeren worden beschreven. Als je aan 'offeren' denkt, denk je misschien al snel aan een cultische praktijk. Maar in relatie tot Jezus betekent het ook zoiets als 'aanbieden'. Het offer van Christus loopt uit op het kruis. Zijn héle leven, Zijn menswording, woorden en daden en Zijn sterven. Het zijn allemaal tekenen van Zijn aanbidding, Zijn overgave tot ónze zaligheid. Door dat álles, heeft Christus Zichzelf gegeven, ja, tot aan het kruis. De liefde van God openbaart zich in Christus die zich offert, zodat wij deel kunnen hebben aan Hemzelf.

'Ik heb jullie liefgehad, zoals de Vader mij heeft liefgehad. Blijf in mijn liefde', zei Jezus.

### JOHANNES 15:9

Dát was de reden waarom Hij zichzelf als offer gaf. Hij hield van ons...

'*Aus Liebe will mein Heiland sterben*' vind ik misschien wel de ontroerendste aria uit de Mattheus Passion van Bach. De titel verwijst naar één van de grootste geheimen van het leven: enkel uit liefde kun je jezelf geven aan de ander.

## VERWERKING

Kijk samen naar het fragment uit de Mattheüs Passion: [www.tearfund.nl/aria](http://www.tearfund.nl/aria)

‘Uit liefde wil mijn Heiland sterven,  
Van zonde weet Hij niets!  
Opdat de eeuwige ondergang  
en de straf van het laatste oordeel  
niet op mijn ziel blijft rusten.’

Wees daarna een paar minuten stil en dank Jezus Christus, onze Heiland voor Zijn oneindige liefde.

Schrijf waarvoor je dankbaar bent op post-its op en plak ze op een kruis of op een vel papier. Lees elkaars dankpunten door, doe dit in stilte.

## LEZEN

Johannes 18:1-12

Jezus werd gevangengenomen en voor de priesters en hogepriesters gebracht.

## GEBED

Sluit af met gebed.

Dinsdag 15 april

# Een moment om door de grond te zakken

*De tekst is gebaseerd op de tekst van dag 38 uit de veertigdagenkalender,  
geschreven door Mira de Boer.*

## WELKOM

Heet iedereen welkom en leg uit wat de viering vandaag inhoudt.

## GEBED

Start de viering met het aansteken van een kaars en een kort gebed.

## ZINGEN

Zing samen enkele liederen.

## LEZEN

Lees Lucas 22:54-62

De Heer draaide zich om en keek Petrus aan...

**LUKAS 22:61**



## OVERDENKING

Jezus is gevangengenomen en terechtgesteld voor de priesters en hogepriester Kajafas. Er wordt gezocht naar een beschuldiging. Petrus is meegelopen en kijkt op een afstand toe. Hij wordt bevraagd en durft geen partij voor Jezus te kiezen op het moment als het erop aan komt.

Als je de afgelopen weken de veertigdagenkalender van Tearfund hebt gelezen, heb je veel teksten gelezen over omzien, van God of mensen. Maar altijd als ik het woord **omzien** hoor, moet ik denken aan deze tekst uit Lucas met dat ene zinnetje: **De Heer draaide zich om en keek Petrus aan...** Heb je wel eens zo'n moment meegemaakt dat je je realiseert dat je een enorme fout hebt gemaakt? Onherroepelijk, niet meer terug te draaien definitief?

Jezus keek Petrus aan en op dat moment wist Petrus dat hij fout zat, dat Jezus gelijk kreeg over zijn verraad. Die blik... woordeloos maar vol betekenis. Wat heeft Petrus daarin gelezen? Verwijt? Begrip? Liefde? Petrus ging naar buiten en huilde bitter. Hoe vaak zal dat moment nog door zijn hoofd en hart zijn gegaan? Hoe vaak dat gevoel van ontreddering? Herken je dat gevoel? Word je in de donkere uren van de nacht soms getergd door schuld en schaamte?

We weten dat Petrus herstel ontving en Jezus stierf en overwon door de dood heen. Maar daar zijn we nu nog niet. Nu staan we stil bij verraad, lijden, verdriet.

De Heer draaide zich om en keek Petrus aan...

Denk een moment na over de eenzaamheid van Jezus omdat Hij verraden werd door Zijn vriend. Verwonder je over Zijn vergeving en liefde. Spreek je dank en bewondering naar Hem uit.

## VERWERKING

Maak groepjes van 3 of 4 mensen en deel met elkaar hoe je deze periode beleeft en hoe het thema van die avond jou helpt of troost. Zet de stoelen in een cirkel en maak een rondje waarbij ieder de gelegenheid krijgt om te delen. Er is ruimte om door te vragen, maar het is niet bedoeld voor discussie. Dit moment is bedoeld om dichtbij elkaar te zijn en elkaar te bemoedigen.

Je kunt gebruik maken van onderstaande gespreksvragen:

- Hoe denk jij dat Jezus naar Petrus heeft gekeken?
- Heb je wel eens zo'n moment meegemaakt dat je je realiseert dat je een enorme fout hebt gemaakt? Hoe ben je daar mee omgegaan?
- Is er iets wat je eigenlijk nog goed zou willen maken? Hoe zou je dit komende dagen kunnen doen? Hoe kun je elkaar hierbij helpen?





## LEZEN

### Lucas 22:63-65

Jezus wordt uitgelachen, geslagen, bespot en tenslotte in de kerker onder het huis van de hogepriester gevangengezet. Daar brengt Hij de nacht helemaal alleen door.

Jij gaat zo naar huis. Denk vannacht, als je misschien wakker wordt, erover na hoe Jezus alleen in de kelder vastgebonden zat. Hij wist dat dit zijn laatste nacht was. De volgende dag moest Hij terecht staan, er zouden leugens over hem worden verteld. Hij zou Zijn mond houden en totaal onterecht veroordeeld worden. Hij wist dat Hij gedood zou worden aan het kruis...

Wat zal er die nacht door Hem heen zijn gegaan?

## GEBED

Sluit na een korte stilte na het stellen van bovenstaande vraag af met gebed.

Woensdag 16 april

# Een God die anders is

*De tekst is gebaseerd op de tekst van dag 35 uit de veertigdagenkalender, geschreven door Cees Dekker.*

## WELKOM

Heet iedereen welkom en leg uit wat de viering vandaag inhoudt.

## GEBED

Start de viering met het aansteken van een kaars en een kort gebed.

## ZINGEN

Zing samen enkele liederen.

## LEZEN

Lees Johannes 18:28-38a

Jezus antwoordde: 'Mijn koningschap hoort niet bij deze wereld...'

**JOHANNES 18:36**

## OVERDENKING

Jezus is, na een eenzame nacht onder in de kelder in het huis van de hogepriester te hebben doorgebracht, voor Pilatus gebracht. Pilatus is niet overtuigd van de schuld van Jezus en probeert op alle mogelijke manieren om Hem vrij te krijgen. Daarbij voert hij een gesprek met Jezus over de waarheid. Dit is een thema wat door de eeuwen voor mensen ongrijpbaar is gebleven: Wat is waarheid? Pilatus had er geen antwoord op en begreep niet dat de persoon die voor hem stond zélf Waarheid was. Jezus, God, de beloofde Messias, zo anders dan verwacht, stond daar weerloos en eenvoudig, maar God is God.

Hij is anders dan wij ooit zouden bedenken. We zien in deze stille week – waarin we terugdenken aan Jezus' lijdensweg – het ultieme voorbeeld van hoe anders God is. Gods grote verhaal is zo verrassend. Hij schiep onze overweldigende wereld. Omdat Hij liefde is, schiep Hij wezens waarmee Hij een wederkerige liefdesrelatie startte. Door onze zucht naar meer, liep dat echter uit op een scheiding. Maar God liet het daar niet bij zitten. Na moeizame aansturing van modelvolk Israël, stapte Hij als mens de geschiedenis binnen. Jezus vertelde over het Koninkrijk van God waar alles anders loopt, waar zeventigmaal zevenmaal vergeving is, waar armen en zachtmoedigen zalig zijn, en zoveel meer. Ook Zijn levensweg was onverwacht anders: Jezus koos voor lijden, voor dood aan een kruis, om onze relatie met de Vader te herstellen. Hoe anders is deze God. Hoe groots. Wat een vasthoudende liefde.

Sta jij open voor deze God, zoals Hij is en niet zoals jijzelf het bedenkt?

## VERWERKING LECTIO DIVINA

Volg onderstaande beschrijving, leg iedere stap uit wat de mensen mogen doen en bewaak de tijd.

- Licht toe: 'Lectio divina is een manier van Bijbellezen die voortkomt uit de benedictijnse kloostertraditie. Letterlijk betekent het: goddelijke lezing. Het basisprincipe is eenvoudig: We gaan teksten meerdere keren langzaam en nadrukkelijk lezen. We worden stil en denken over het gelezene na. Zo neem je de tijd om stil te worden met Gods Woord. Bespreking vindt plaats in tweetallen. Ik zal iedere keer aangeven wat je mag doen.'
- Lees onderstaand Bijbelgedeelte **tweemaal** hardop rustig voor.
- 'We nemen nu 2 minuten **stilte**. Denk na welk woord of enkele woorden er voor jou uitspringen.'
- Na 2 minuten stilte: 'Benoem in tweetallen het woord of de enkele woorden die er voor jou uitspringen. **Je noemt alleen dat ene woord**. Niet meer.'
- Lees het Bijbelgedeelte weer rustig hardop voor.
- 'We nemen weer 2 minuten **stilte**, terwijl je nadenkt over de vraag: 'Hoe raakt dit woord (deze woorden) mijn leven op dit moment?'
- Na 2 minuten stilte: 'Deel in de tweetallen met één **enkele** zin hoe het woord je leven raakt.'
- Lees het gedeelte nogmaals.

- 'We nemen weer 2 minuten **stilte** waarin je nadenkt over de vraag: 'Waartoe roept God mij op om te doen of te zijn vandaag of komende dagen?'
- Na 2 minuten stilte: 'Deel je gedachten in de tweetallen. Deze keer mag het **iets** uitgebreider.'
- Als het de gewoonte is om in kleine groepjes te bidden, kan in de tweetallen voor elkaar gebeden worden.

### TEKSTGEDEELTE

Jezus zei tegen hem: "IK BEN de weg en de waarheid en het leven. Alleen door Mij kun je bij de Vader komen. Als jullie Mij kenden, zouden jullie ook mijn Vader kennen. Vanaf nu kennen jullie Hem en zien jullie Hem."

Filippus zei tegen Hem: "Heer, laat ons de Vader zien. Dan zijn we tevreden." Jezus zei tegen hem: "Nu ben Ik al zó lang bij jullie, Filippus, en ken je Mij nu nog niet? Als je Mij hebt gezien, heb je de Vader gezien. Waarom zeg je dan: 'Laat ons de Vader zien'? Geloof je dan niet dat Ik één ben met de Vader en dat de Vader één is met Mij? Wat Ik tegen jullie zeg, zijn niet mijn eigen woorden. De Vader, die één met Mij is, doet zijn werk door Mij heen. Geloof Mij als Ik zeg dat Ik één ben met de Vader en dat de Vader één is met Mij. En als je niet gelooft wat Ik zég, geloof Mij dan om wat je Mij ziet dóen. Luister goed! Ik zeg jullie: iedereen die in Mij gelooft, zal dezelfde dingen doen als Ik. Hij zal zelfs nog geweldiger dingen doen. Want Ik ga naar de Vader en alles wat jullie **aan de Vader** vragen omdat jullie bij Mij horen, zal Ik doen. Want daardoor zal te zien zijn hoe machtig de Vader in Mij is.

**JOHANNES 14:6-12 (UIT DE BASISBIJBEL)**

### BIDDEN

Sluit af met gebed.

Donderdag 17 april

# Als een schaap dat naar de slacht wordt geleid

*De tekst is gebaseerd op de tekst van dag 36 uit de veertigdagenkalender,  
geschreven door Danielle van den Brun.*

## WELKOM

Heet iedereen welkom en leg uit wat de viering vandaag inhoudt.

## GEBED

Start de viering met het aansteken van een kaars en een kort gebed.

## ZING

Zing samen enkele liederen.

## LEZEN

Lees Genesis 22:7,8; Jesaja 53:1-10; Johannes 18:38b-19:1-6

Hij werd mishandeld, maar verzette zich niet en deed zijn mond niet open. Als een schaap dat naar de slacht wordt geleid, als een ooi die stil is bij haar scheerders deed hij zijn mond niet open.

**JESAJA 53:7**

## OVERDENKING

Hoe was het voor Jezus om tussen zo'n schreeuwende menigte te staan die om Zijn dood riepen? Mensen die Hij kende, mensen die Hem kenden riepen fanatiek dat Hij gekruisigd moest worden...

Als ik erover nadenk, kan ik het niet vatten. De liefdevolle God stond daar eenzaam en alleen, afgewezen door iedereen die achter Hem aan had gelopen en bewonderd om Zijn wonderen en macht.

Als we in de Bijbel lezen, zien we dat God al eeuwenlang hint naar dit grote moment. Ik vind het zo indrukwekkend om door de hele Bijbel die vooruitwijzingen van God te ontdekken die hiernaar wijzen. Kijk bijvoorbeeld naar het verhaal van Abraham en zijn zoon Isaak. God vraagt Abraham om zijn enige zoon op te offeren die hij zo ontzettend liefheeft. Klinkt bekend hé? Isaak wordt in dit verhaal vaak afgebeeld als een klein jongetje, maar in werkelijkheid was hij waarschijnlijk ongeveer 37 jaar oud toen hij met zijn vader naar de offerplaats Moria ging. Hij was zich vast wel bewust dat hij het offer was. Hij vraagt er zelfs naar. Toch lees je nergens dat hij zich verzet. Vrijwillig liet hij zich vastbinden door zijn vader op het altaar. Maar God grijpt in en laat Isaak vrij. Hij is nog niet het volmaakte offer, dat is Jezus. Net als Isaak is Hij zonder tegensputteren naar de slacht geleid. Maar op Goede Vrijdag greep God niet in. Hij liet Zijn zoon daar staan, uitgelachen en uitgejouwd. Hij greep niet in toen ze hem martelden en Hij greep niet in toen Hij uiteindelijk stierf. Hij offert Zijn Zoon voor jou en voor mij. Hij offerde Zichzelf. Als je daar niet stil van wordt...

## VERWERKING

Kijk met elkaar naar het lied Via Dolorosa: [www.tearfund.nl/dolorosa](http://www.tearfund.nl/dolorosa)

Vier met elkaar het avondmaal op de manier die voor jullie bekend is.

Vrijdag 18 april

# Goede Vrijdag

*De tekst is gebaseerd op de tekst van dag 39 uit de veertigdagenkalender, geschreven door Otto de Bruijne.*

## WELKOM

Heet iedereen welkom en leg uit wat de viering vandaag inhoudt.

## GEBED

Start de viering met het aansteken van een kaars en een kort gebed.

## ZINGEN

Zing samen enkele liederen.

## LEZEN

Lees Leviticus 4:1-5, 11-12; Hebrreeën 13:12,13. Johannes 19:16-30

Daarom heeft ook Jezus, om met zijn eigen bloed het volk te heiligen, buiten de stadspoort geleden. Laten we dus het kamp verlaten, ons bij Hem voegen en delen in zijn vernedering.

**HEBREEËN 13:12,13**

## OVERDENKING

Lees onderstaande overdenking van Otto de Bruijne rustig en aandachtig voor:

Goede vrijdag.

Goed, omdat Eén zich vernederde om te boeten...voor de Breuk, het Verraad, de Scheiding, het Gat, 'The Human-Gate'.

Boeten, wat is dat?

Van Dale zegt: 1, 'de straf dragen voor een misdrijf' en 2, 'het herstellen van (vis)netten.'

Mooi om die twee betekenissen bij elkaar te houden.

Dragen en Herstellen.



De Boeteling is de Boeter, de hersteller.

Verrassend: Hij was niet de grootste egoïst of moordenaar.

Integendeel: Hij had schone handen. Gezonden om te wassen wat wij met onze vuile handen niet schoon krijgen, namelijk de opstand tegen God. Maar ten diepste streed Hij Gods innerlijke strijd tussen Zijn Liefde en Zijn Recht.

***Hij deed recht aan Gods Recht en Hij deed recht aan Gods Liefde en Gods Liefde overwon.***

Een zin waar je wel een Goede Vrijdag voor nodig hebt om over na te denken. Moeilijke gedachten...ver van ons 'duimpje op-taaltje', dat vaak niet verder komt dan knetterende one-liners met hete hoofden en koude harten, waarbij wij zelf buiten schot blijven.

Dit boeten, dragen en herstellen, gaat dieper.

Het gaat over jezelf geven.

Op deze dag worden wij uitgenodigd naar buiten te gaan, naar onze grote vuilnisbelt, om met Hem te delen in Zijn weg van boeten, dragen en herstellen.

Boeten van netten die mensen verzamelen voor het herstellen van de breuk, het werk aan de nieuwe aarde.

***'Zo voltrekt de priester de verzoening en ontvangen wij vergeving.'***

## VERWERKING

Vandaag staat gebed centraal in de verwerking.

Zorg voor een wereldkaart, een kaart van Nederland en een kaart van de lokale gemeente, en waxinelichtjes. Je kunt een waxinelichtje aansteken en plaatsen op die plek waarvoor jij wilt bidden. Misschien zijn jullie verbonden met mensen of projecten op diverse plekken in de wereld of in Nederland. Of zijn er plekken waardoor je door de berichtgeving in het nieuws voor wil bidden. Ook kun je op [www.tearfund.nl/gebed](http://www.tearfund.nl/gebed) kijken waar je landen wereldwijd voor kunt bidden. Vervolgens bid je samen, in groepjes of in stilte. Op deze manier kun je de beide betekenissen van boeten in de praktijk brengen: dragen en herstellen.

## AFSLUITING

Zet tijdens de laatste 10 minuten van de gebedstijd de video van Agnus Dei (zachtjes) aan: [www.tearfund.nl/agnus-dei](http://www.tearfund.nl/agnus-dei)

Sluit de viering af met gebed en onderstaande woorden:

Lam van God,

dat de zonde der wereld draagt.

Heer, ontferm U over ons.

Lam van God,

dat de zonde der wereld draagt.

Heer, geef vrede overal.

